

LEOPOLD DOLECKI

Repery dziedzictwa geologicznego na Lubelszczyźnie

Position of geological heritage in the Lublin Region

Słowa kluczowe: dziedzictwo geologiczne, geostanowiska, lessy, Wyżyna Lubelska
Key words: geoheritage, geosites, loess, Lublin Upland

WPROWADZENIE

Współcześnie obserwuje się intensywny rozwój zainteresowania geoturystyką. Jak wiadomo, ta specjalność turystyczna rozwija się ze względu na wyraźny postęp w świadomości społeczeństw co do roli środowiska przyrodniczego w ich życiu. Liczne społeczeństwa doświadczają w praktyce skutków rabunkowej gospodarki w przyrodzie i zagrożeń płynących z nierespektowania praw przyrodniczych. Miarą tego zainteresowania może być fakt założenia w Krakowie 28 czerwca 2007 r. Międzynarodowego Stowarzyszenia Geoturystyki (IAGt). Stowarzyszenie to, wspólnie z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie oraz Stowarzyszeniem Naukowym im. Staszica, wydaje czasopismo naukowe – kwartalnik „Geoturystyka”. Istnieje także strona internetowa: www.geoturystyka.pl (Słomka, 2008).

W inwentaryzację i dokumentowanie stanowisk o charakterze geologiczno-geomorfologicznych włączył się także Państwowy Instytut Geologiczny, który od lat dziewięćdziesiątych prowadzi badania w tym kierunku (Poprawa i in., 1995; Kozłowski, 1998, 1999). W roku 2006 opublikowany został *Katalog obiektów geoturystycznych w Polsce* (Słomka i in., 2006). Został on wykonany na zamówienie Ministerstwa Środowiska i sfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Podstawą wykonania prac

była umowa nr 655/2004/Wn-06/FG-go-tx/D zawarta 29 grudnia 2004 r. pomiędzy Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie a ministrem środowiska oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Katalog jest efektem pracy geologów, geografów i osób zawodowo związanych z ochroną środowiska, reprezentujących wiele instytucji naukowych i jednostek administracyjnych (Słomka i in., 2006, 2008). Celem pracy było rozpoznanie, wytypowanie i udokumentowanie różnorodnych obiektów geoturystycznych znajdujących się we wszystkich województwach naszego kraju na podstawie zatwierdzonych i zaproponowanych do zatwierdzenia stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej. Spośród wytypowanych ponad 600 nowych propozycji stanowisk dokumentacyjnych wybrano 300 najciekawszych oraz najbardziej wartościowych pod względem naukowo-dydaktycznym. Z tej listy, powiększonej o zatwierdzone już wcześniej 138 stanowisk dokumentacyjnych, wybrano grupę 100 najciekawszych obiektów geoturystycznych i opublikowano w internecie (www.kgos.agh.edu.pl/index.php?action-katalog&subaction=wstep).

Do niedawna w literaturze polskiej dotyczącej geoturystyki trudno było znaleźć publikacje dotyczące Lubelszczyzny. Ten obszar Polski dotychczas uważany był za mało atrakcyjny pod tym względem. Jeśli wyliczano stanowiska geoturystyczne, to był to głównie obszar doliny przełomowej Wisły przez Wyżyny Małopolskie, gdzie występują odsłonięcia ciekawych sekwencji stratygraficznych skał kredowych i trzeciorzędowych (Walaszczyk i in., 1999; Radwanek-Bąk, Bąk, 2000). Słomka i in. (2006) przedstawili obszerne opracowanie dotyczące rozmieszczenia na terenie Polski najciekawszych i ważnych pod względem edukacyjnym i zachowania dziedzictwa geologicznego geostanowisk zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Ochrony Środowiska (www.mos.gov.pl/g2/big/2009). Z obszaru województwa lubelskiego uwzględniono jedynie wąwóz lessowy w Sąsiadce na Roztoczu Szczebrzeszyńskim, kamieniołom wapieni górnokredowych w Bliżowie na Roztoczu Środkowym, kamieniołom wapieni miocenówkich w Nowinach (Roztocze Środkowe), skamieniałe pnie drzew trzeciorzędowych w Siedliskach koło Hrebenego (Roztocze Rawskie), kamieniołom wapieni miocenówkich w Żelebsku (Roztocze Zachodnie) i kamieniołom opok i wapieni w Bochotnicy koło Kazimierza Dolnego w przełomowej dolinie Wisły. Każde z tych geostanowisk posiada opis dokumentacyjny w języku polskim i angielskim, zdjęcia obiektu oraz ilustracje dokumentujące położenie topograficzne.

Pełna ogólnopolska wersja listy geostanowisk w języku angielskim, pod redakcją Alexandrowicz (2003), została opublikowana w internecie (<http://www.iop.krakow.pl/geosites/default.asp?nazwa=default&je=en>). Każde geostanowisko na tej liście posiada dokładny autorski opis położenia i problematyki, której dotyczy. Podana została także literatura dotycząca omawianych zagadnień związanych ze stanowiskiem oraz szkic lokalizacyjny obiektu. Z terenu Lubelsz-

czyzny oprócz wymienionych wcześniej geostanowisk w katalogu opracowanym przez Słomkę i in. (2006) na liście opracowanej pod redakcją Alexandrowicz (2003) znalazły się także geostanowiska ilustrujące zachodzące współcześnie procesy tektoniczne w dolinach Szumu, Sopotu i Tanwi na Roztoczu (szypoty, wodospady oraz odsłonięcia skał miocenkich). Proponowane są także jako geostanowiska odsłonięcia na Krzyżowej Górze na Roztoczu Zachodnim przedstawiające struktury sedymentacyjne oraz biokalkarenity badeńskie. Na liście znalazły się również geostanowiska z północnej części Lubelszczyzny, a mianowicie odsłonięcia z fauną mięczaków z interglacjału mazowieckiego w Ortelu Królewskim koło Białej Podlaskiej (Albrycht, 1995; Albrycht i in., 1995) oraz rezerwat w Gołaszynie koło Łukowa prezentujący porwaki kry jurajskiej inkorporowane do łądolodu środkowopolskiego i przywleczone tam zapewne z Litwy czy nawet Estonii (Łuniewski, Świdziński, 1929; Jahn, 1950; Morawski, 1956). Z doliny przełomowej Wisły figuruje odsłonięcie w Piotrawinie koło Łazisk ilustrujące profil geologiczny granicy kampanu i mastrychtu (ryc. 1). Znalazła się na tej liście także Opoczka koło Annopola, gdzie można obserwować fragmenty stratotypu cenomanu i turonu (ryc. 1).

Z publikacji Zgłobickiego i in. (2007, 2012) oraz Walaszczyka i in., 1999; Radwanek-Bąk i Bąka (2008) wynika, że na Wyżynie Lubelskiej i Roztoczu występuje wiele innych nieopisanych i niewymienionych na wyżej cytowanych listach geostanowisk, które powinny być obiektami większego zainteresowania. Szczególne znaczenie mają odsłonięcia i kamieniołomy w Opoczce, Piotrawinie, Kazimierzu Dolnym, Bochtownicy i Nasiłowie oraz w Janikowie i Zawichoście po zachodniej stronie doliny Wisły (Pożaryski, Pożaryska 1970; Walaszczyk i in., 1999; Harasimiuk i in., 2011).

Geostanowiska te mają w większości szczegółowe opisy zamieszczone w różnego rodzaju publikacjach konferencyjnych o charakterze geologicznym, geomorfologicznym, paleogeograficznym i innych, zazwyczaj trudno dostępnych szerszemu ogółowi społeczeństwa. Dotyczą one różnych aspektów przeszłości geologicznej i rozwoju rzeźby, zmian klimatycznych, procesów rzeźbotwórczych, stratygrafii i paleontologii. Odsłonięcia podczwartorzędowego podłoża w obrębie przełomu Wisły przez Wyżyny Małopolskie dają nam bezpośredni wgląd w budowę geologiczną tego obszaru. Występują tam skały, począwszy od górnourajskiego oxfordu i kimerydu, przez kredowe ogniwa albu, cenomanu, turonu, koniaku, santonu, kampanu i mastrychtu, po paleogeński dan, oligocen i neogeński miocen. Na dużym odcinku możemy prześledzić sekwencję litologiczną skał, ich facjalne zróżnicowanie, ślady zjawisk tektonicznych i morfologicznych oraz paleontologicznych (ryc. 1). Jest to ewenement nawet w skali europejskiej. Teren ten przy odpowiedniej reklamie i popularyzacji może się stać poważnym obszarem badawczym i turystycznym. Walory tego obszaru zostały dostrzeżone przez władze, czego wyrazem jest projekt przyszłego Geoparku Małopolskiego Przeło-

Ryc. 1. Lokalizacja geostanowisk wymienionych w tekście na tle wydzielonych mezoregionów Lubelszczyzny

Fig. 1. Location of the discussed geosites against selected mesoregions of the Lublin Region

mu Wisły (Harasimiuk i in., 2011). Ogłoszony został przez Ministerstwo Środowiska przetarg na wykonanie dokumentacji „Geologiczno-górnictwo-środowiskowe warunki utworzenia Geoparku Małopolski Przełom Wisły (od Zawichostu do Puław)” (<http://eprzetargi.org/Ogłoszenie.aspx?pid=297274>). Obszar opracowa-

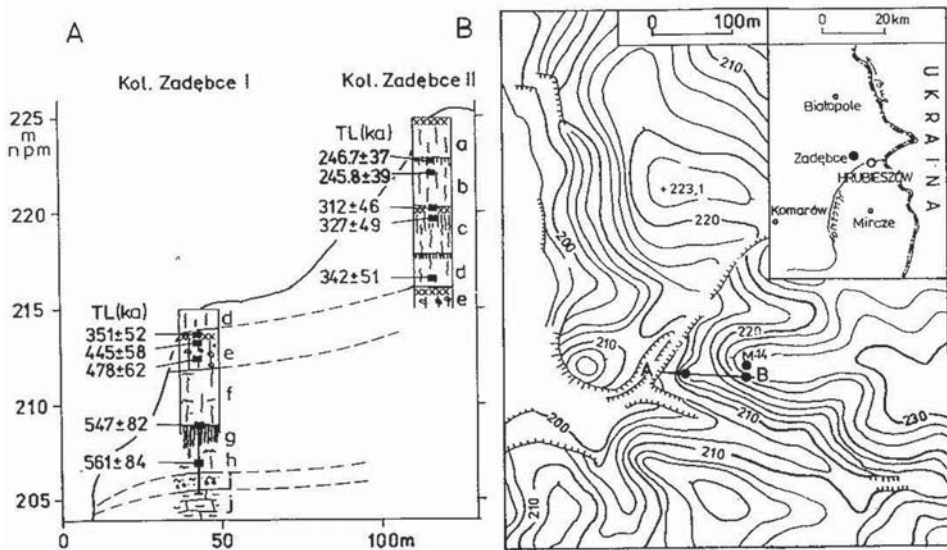
nia stanowi powierzchnię ok. 1000 km², obejmuje 13 gmin: Annopol, Chotcza, Janowiec, Józefów, Kazimierz Dolny, Łaziska, Ożarów, Przyłek, Puławy, Solec, Tarłów, Wilków, Zawichost. Obszar ten znajduje się w obrębie granicznym województw: lubelskiego, mazowieckiego i świętokrzyskiego.

Równie ciekawe geostanowiska na terenie Lubelszczyzny występują w obrębie mezoregionu Pagóry Chełmskie, gdzie możemy obserwować wzgórza ostańcowe (Harasimiuk, 1974), które nie uległy denudacji ze względu na stratygraficzne zróżnicowanie litologiczne skał je budujących. Występują także zróżnicowane formy rzeźby krasowej rozwiniętej na kredzie piszącej, wyraźnie predysponowane czynnikami tektonicznymi (Maruszczak, 1966; Harasimiuk, 1971; Dobrowolski, 1995, 1998). Formy krasowe, występujące także we wschodniej części Kotliny Chodelskiej, zostały opisane przez Kęsika (1963).

Szczególną rolę w budowie geologicznej Wyżyny Lubelskiej i Roztocza stanowią miejscami gruba i zróżnicowana pod względem stratygraficznym pokrywa różnowiekowych lessów peryglacjalnych, która kryje w sobie wiele ciekawych zjawisk o charakterze stratygraficznym, litologicznym, pedologicznym i geomorfologicznym (Dolecki, 2009). Wschodnie obszary płątów lessowych województwa lubelskiego stanowią obszar, gdzie w pokrywach lessowych istnieje zarejestrowana glebami kopalnymi najbogatsza w Polsce sekwencja stratygraficzna tych utworów. Występują tam nie tylko lessy z ostatniego vistuliańskiego zlodowacenia, ale także pokrywy lessów ze zlodowaceń środkowopolskich i zlodowaceń określanych dawniej nazwą krakowskich i podlaskich, a obecnie zlodowaceń Sanu 2, Sanu 1, Nidy i Narwi. Na ten temat istnieje obszerna literatura dokumentacyjna (Dolecki i in., 2004; Dolecki, 1995, 2002a, 2002b; Buraczyński i in., 1972; Buraczyński in., 1988; Maruszczak red., 1991, 2001).

Lessowe obszary Lubelszczyzny mogą być wręcz turystycznym centrum poznawczym dla geoturystów interesujących się zagadnieniami stratygrafii, litologii i procesów rzeźbotwórczych zachodzących na tych terenach, a możliwych do zaprezentowania w licznych opracowanych i posiadających bogatą dokumentację w odsłonięciach lessowych (Zgłobicki i in., 2012). Najbogatsze w treść dokumentacyjną odsłonięcia geologiczne lessów mogą konkurować jako geostanowiska z innymi pomnikami przyrody nieożywionej. Przykładem może tu być odsłonięcie w Kolonii Zadębcze na Grzędzie Horodelskiej, gdzie możemy prześledzić sekwencję stratygraficzną lessów, gleb kopalnych interglacjalnych i interstadialnych wraz z moreną zlodowacenia Sanu 2. Obejmują one łącznie okres od zlodowacenia warty po zlodowacenie San 1 (ryc. 2).

W profilach lessowych występuje bogata dokumentacja plejstocenijskich procesów kriogenicznych, zarejestrowana w postaci struktur pseudomorfoz po klinach mrozowych, zjawiskach pęcznienia mrozowego gruntów i soliflukcji w różnych stadiach rozwojowych (ryc. 3).

Ryc. 2. Sytuacja stratygraficzna lessów, gleb kopalnych i gliny zwałowej ze zlodowacenia San 2 w Kolonii Zadębcze koło Hrubieszowa. Objaśnienia: A. Sytuacja stratygraficzna. a – less ze zlodowacenia Warty; b – lessy ze zlodowacenia Odry z glebą kopalną (GJ2) w stropie; c – less najstarszy (LN1) ze zlodowacenia Liwca z glebą interglacjalną Zbójna (GJ3a) w stropie; d – less najstarszy (LN1) ze zlodowacenia Liwca z glebą rangi interstadialnej (Gi) w stropie; e – glina zwałowa ze zlodowacenia San 2 objęta w stropie pedogenezą interglacjalną mazowiecką (GJ3b); f – less najstarszy (LN2b) ze zlodowacenia San 2; g – gleba interglacjalna ferdynandowska (GJ4); h – mułki lessopodobne (LN3) ze zlodowacenia San 1; i – piaski i mułki preglacjalne; j – margle kredowe mastrychtu. TL(ka) – wiek osadów w tys. lat określony metodą TL w laboratorium Zakładu Geografii Fizycznej i Paleogeografii UMCS w Lublinie. B. Sytuacja hipsometryczna, lokalizacja odsłonięć i wierceń oraz linia przekroju geologicznego A – B

Fig. 2. Stratigraphic situation of the loesses, paleosols and till from the Sanian 2 Glacial in Kolonia Zadębcze near Hrubieszów. Legend: A. Stratigraphic situation. a – loess of the Wartanian Glacial; b – loesses from the Odranian Glacial with paleosol (GJ2) in the top; c – oldest loess (LN1) from the Liviecian Glacial with interglacial soil from the Zbójnian (GJ3a) in the top; d – oldest loess (LN1) from the Liviecian Glacial with soil of interstadial rank (Gi) in the top; e – till from the Sanian 2 Glacial, its top having undergone interglacial Mazovian pedogenesis (GJ3b); f – oldest loess (LN2b) from the Sanian 2 Glacial; g – interglacial Ferdynandovian soil (GJ4); h – loess-like muds (LN3) from the Sanian 1 Glacial; i – sands and Eopleistocene muds; j – chalky marls from the Maastricht. TL(ka) – age of the deposits in 1000's of years determined with the TL method in the laboratory of the Department of Physical Geography and Palaeogeography of the UMCS in Lublin. B. Hypsometric situation, location of exploration holes and drillings, and the line of the geological cross-section A – B

Wśród gleb kopalnych szczególnie liczne są stanowiska glebowe z ostatniego – eemskiego – interglacjału. Rozdzielają one w profilach lessy vistuliańskie od lessów warciańskich (ryc. 4).

Ryc. 3. Struktury pęcznienia mrozowego i soliflukcji ze zlodowacenia warty w profilu Obrowiec 2 na Grzędzie Horodelskiej (fot. Dolecki, 1972)

Fig. 3. Structures of frost swelling and solifluction from the Wartanian Glacial in the profile at Obrowiec 2 on the Grzęda Horodelska (Photo by Dolecki 1972)

Ryc. 4. Eemska gleba kopalna w podstawie wałów średniowiecznego grodziska w Sąsiadce na Rostoczcu Szczebrzeszyńskim (fot. Dolecki, 2002)

Fig. 4. Eemian fossil soil in the base level of the mediaeval stronghold at Sąsiadka in Rostocze Szczebrzeszyńskie (Photo by Dolecki, 2002)

LITERATURA

- Albrycht A., 1995: *Holstein Interglacial sediments into Ortel Królewski site (Podlasie)*. II Konferencja „Stratygrafia plejstocenu Polski”, Grabanów, 18–20 września 1995, 31–33.
- Albrycht A., Pidek I. A., Skompski S., 1995: *Znaczenie fauny mięczaków ze stanowisk Ortel Królewski i Rossosz dla stratygrafii czwartorzędu na Podlasiu*. Przegląd Geologiczny, vol. 43, Warszawa, 321–330.
- Alexandrowicz Z., 2003: *Ochrona dziedzictwa geologicznego Polski w koncepcji europejskiej sieci geostanowisk*. Przegląd Geologiczny, vol. 51, nr 3, Warszawa, 224–230.
- Buraczyński J., Butrym J., Rzechowski J., Wojtanowicz J., 1988: *Loess Stratigraphy of the Wożuczyn Profile on the Grzęda Sokalska Based on Thermoluminescence Method Data*. Annales UMCS, sec. B, 39 (1984), Lublin, 105–115.
- Buraczyński J., Rzechowski J., Wojtanowicz J., 1972: *Profil lessowy w Ratyczowie*. Przewodnik symp. kraj. „Litologia i stratygrafia lessów w Polsce”. Wyd. Geol., Warszawa, 196–201.
- Dobrowolski R., 1995: *Drobne struktury tektoniczne w skałach górnokredowych wschodniej części Wyżyny Lubelskiej a dyslokacje podłoża platformy wschodnioeuropejskiej w kenozoiku*. Annales Societatis Geologorum Poloniae, vol. 65, Kraków, 79–91.
- Dobrowolski R., 1998: *Strukturalne uwarunkowania rozwoju współczesnej rzeźby krasowej na międzyrzeczu środkowego Wieprza i Bugu*. Wyd. UMCS, Lublin, 1–88.
- Dolecki L., 1995: *Litologia i stratygrafia mezoplejstocenijskich utworów lessowych południowo-wschodniej części Wyżyny Lubelskiej*. Wyd. UMCS, Lublin, 1–169.
- Dolecki L., 2002a: *Lessy najstarsze i nowe stanowiska interglacialnych gleb kopalnych na Działach Grabowieckich (Wyżyna Lubelska)*. Przegl. Geol., 50, 10/1, Warszawa, 905–910.
- Dolecki L., 2002b: *Podstawowe profile lessów neoplejstocenijskich Grzędy Horodelskiej i ich interpretacja litologiczno-stratygraficzna*. Wyd. UMCS, Lublin, 264.
- Dolecki L., 2009: *Geoturystyka na obszarach lessowych*. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola, vol. 7, Lublin, 69–80.
- Dolecki L., Kołodziej T., Mroczek P., 2004: *Rozmieszczenie lessu na Wyżynie Lubelskiej, główne stanowiska badawcze i stan badań*. Annales UMCS, sec. B, LIX, Lublin, 9–35.
- Harasimiuk M., 1971: *Powierzchniowe formy krasowe w południowej części Pagórów Chełmskich*. Annales UMCS, sec. B, vol. XXVI, Lublin, 169–202.
- Harasimiuk M., 1974: *Zagadnienie genezy wzgórz wyspowych w południowej części Pagórów Chełmskich*. Annales UMCS, sec. B, vol. XXIX, 19–46.
- Harasimiuk M., Domonik A., Machalski M., Pinińska J., Warowna J., Szymkowiak A., 2011: *Małopolski Przełom Wisły – projekt geoparku*. Przegląd Geologiczny, vol. 59, nr 5, Warszawa, 405–416.
- Jahn A., 1950: *Nowe dane o położeniu kry jurajskiej w Łukowie*. Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego, vol. 19, nr 2, Kraków, 371–385.
- Kęsik A., 1963: *Kras okolic Radlina*. Annales UMCS, sec. B, vol. XVIII, Lublin, 157–168.
- Kozłowski S. (red.), 1998: *Ochrona litosfery*. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 277.
- Kozłowski S., 1999: *Programme of geodiversity conservation in Poland*. [In:] Alexandrowicz Z. (red.): *Representative Geosites of Central Europe*. Pol. Geol. Inst. Special Papers, vol. 2, Warszawa, 15–18.
- Łuniewski A., Świdziński H., 1929: *W sprawie kry jurajskiej pod Łukowem*. Przegląd Geograficzny 9, Warszawa, 160–165.
- Maruszczak H. (red.), 1991: *Podstawowe profile lessów w Polsce*. UMCS, Lublin, 1–200.
- Maruszczak H. (red.), 2001: *Podstawowe profile lessów w Polsce*, II. UMCS, Lublin, 1–162.
- Maruszczak H., 1966: *Zjawiska krasowe w skałach górnokredowych międzyrzecza Wisły i Bugu – typ krasu kredy pizzącej*. Przegląd Geograficzny, vol. 38, Warszawa, 339–370.

- Morawski J., 1955: *Materiały do znajomości kry jurajskiej pod Łukowem*. Annales UMCS, sec. B, vol. 9 (1954), Lublin, 1–44.
- Poprawa D., Rączkowski W., Marciniak P., 1995: *Dokumentacyjne stanowiska geologiczne Karpat i ich ochrona*. Przegląd Geologiczny, vol. 43, Warszawa, 448–452.
- Pożaryski W., Pożaryska K., 1970: *Wycieczka do Kazimierza Dolnego i okolicy górny mastrycht i dolny paleocen*. [W:] *Przewodnik XLII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, Lublin 3–5 września 1970, Warszawa, 165–179.
- Radwanek-Bąk B., Bąk B., 2008: *The Middle Vistula River Section as a geotourist attraction*. Przegl. Geol., 56, 8/1, Warszawa, 639–646.
- Reder J., 2004: *Małopolski Przełom Wisły – geneza i ewolucja*. [W:] Dobrowolski R., Terpiłowski S. (red.): *Stan i zmiany środowiska geograficznego wybranych regionów wschodniej Polski*. Wyd. UMCS, Lublin, 9022.
- Słomka T., 2008: *Międzynarodowe Stowarzyszenie Geoturystyki – International Association for Geotourism (IAGT)*. Przegląd Geologiczny, vol. 56, nr 1, Warszawa, 29.
- Słomka T., Doktor M., Joniec A., Kicińska A., Mayer W., Słomka E., 2008: *Development of geotourism in Poland and examples of geosites from the Catalogue of geotourist objects in Poland*. Przegląd Geologiczny, vol. 56, nr 8/1, Warszawa, 588–594.
- Słomka T., Kicińska-Świdorska A., Doktor M., Joniec A., 2006: *Katalog geoturystycznych obiektów w Polsce*. AGH. Kraków, 1–260.
- Walaszczyk J., Cieśliński S., Sylwestrzak H., 1999: *Selected geosites of Cretaceous deposits*. [In:] Alexandrowicz Z. (ed.): *Representative geosites of Central Europe. Precedings of the Central Europe Working Group Workshop ProGEO'97 in Central and Eastern Poland*. Polish Geological Institute Spec. Papers, vol. 2, Warszawa, 71–76.
- Zglobicki W., Brzezińska-Wójcik T., Gawrysiak L., Harasimiuk M., 2007: *Stanowiska geomorfologiczne regionu lubelskiego jako narzędzie rozwoju geoturystyki*. [W:] *Budowa geologiczna regionu lubelskiego i problemy ochrony litosfery*. Wyd. UMCS, Lublin, 268–271.
- Zglobicki W., Kołodyńska-Gawrysiak R., Gawrysiak L., Pawłowski A., 2012: *Walory geoturystyczne rzeźby lessowej zachodniej części Wyżyny Lubelskiej*. Przegląd Geologiczny, 60, 1, 26–31.

Strony internetowe

www.kgos.agh.edu.pl/index.php?action-katalog8subaction=wstep

www.mos.gov.pl/g2/big/2009

www.iop.krakow.pl/geosites/default.asp?nazwa=default&je=en

<http://eprzetargi.org/Ogłoszenie.aspx?pid=297274>

SUMMARY

A systematic inventorying of natural objects and entire areas where objects of inanimate nature occur is being conducted in various countries to a different extent. In Poland, an important part is played by the Institute of Environmental Protection of PAS, the Polish Geological Institute, the University of Science and Technology (AGH) in Kraków, and numerous scientific institutions of higher education. During the UNESCO conference in 1997, an initiative was undertaken to create the so-called geoparks, i.e., documentation sites and nature reserves, associated in a regional network with a common theme. Such a network concentrates on the wealth of inanimate nature which is worth protecting due to its unique scientific, educational, historic and tourist value. This network works for the idea of sustained development and should have the support of the local authorities and community. The European Association for the Conservation of the Geological Heritage (ProGeo) is the organisation which integrates the research work concerning geoprotection. It undertook the

initiative of the International Union of Geological Sciences (IUGS) to establish an international network of geosites, named Global Geosites. The GEOSITES programme is coordinated by the IUGS in cooperation with the ProGeo Association. The decision to add a given object to the world list is made during a UNESCO World Heritage Committee Session.

In Poland, a preliminary list has been prepared featuring geosites nominated for the European list. A relatively small number of geosites represent the Lublin Region on that list. The article presents those sites and proposes that several more objects of inanimate nature situated in the region be included in that classification.